

Forrás sorozat

Cseke Gábor

DÉLI HARANG

Versek

Borító: Cseke Tamás

**Irodalmi Könyvkiadó, Bukarest
1967**

TARTALOM

ELŐSZÓ (írta Csehi Gyula)

RIKKANTÓ

EMBERI FÖLD

AUGUSZTUSI GONDOLATOK
GYALOGÚT
PATAK, FALU KÖZEPÉN
A KÜSZÖBÖN
EGY LEVÉL
SZIGORÚ TAVIRÓZSA
MÚLTÚZÓ
EMBERI FÖLD
CERUZA-FOGÓ
KÜLVÁROSI ÚT
A KISERDŐ
SZÍNES TÉRKÉP
A KISKATONA
BÉKE SZÁLL...
ÚTBAN A NAPHOZ
LÓGOMBÓC, SÁR...
MEZŐN, PIPACSON KÖZT

SZERELMEM, VILÁGOM

AMI VAGYOK
VAN EGY NYÁR
SZERELMEM, VILÁGOM
NE FUSS!
KAPÁLOM, MONDJA VALAKI...
SÁRGARÉZ GLÓRIA
SZÉP SZÓBA...
NINCS
MINDENKI JÓ FIÚ...
TEKEI ERDŐ

UTAZÁS FÖLDEKEN-HEGYEKEN ÁLTAL

DÉLI HARANG
BESZÉLGETÉS A SZÉLLEL
ÜZENET
GYERE!
A SZERELEM ÚTJAI
ÖSSZHANG
TÁVOLI REGGEL
UTAZÁS FÖLDEKEN-HEGYEKEN ÁLTAL

TALÁLKOZÁS

TALÁLKOZÁS
DAL
TILTÓ ÖLEDRE
HOVA IGYEKSZEL
MINT TENERICSŐ
ESZKABÁLUNK VALAMIT...
MIKROKOZMOSZ
EGGYEL TÖBB
BÉKA, BÉKA...
ATTILÁT TOLOGATVA
SZALMAVIRÁG
DORNASAN
IDEGEN VÁROS...

KORTÁRSAIM

I.
II.
III.
IV.
V.
VI.
VII.
VIII.
IX.
X.
ANYÁK

ELŐSZÓ

A szerző első „művét” én láttam el „előszóval”. Pályájának ezzel az első kötettel jelzett új stációján, az egyetemes szimmetria és az igazság nevében, talán nem vagyok egészen illetéktelen arra, hogy könyvét én ajánljam a Forrás-sorozat olvasóinak figyelmébe. Abban a biztos tudatban teszem ezt, hogy a figyelem, ami csak jóindulatot kíván, lelkes értékeléshez vezet. A felfedezés öröméhez: amiért fiatal prózaíróink és költőink sorában megszólal még egy hang, saját mondanivalójával, saját témáival és olyan formákban, amelyek a kultúrát, a tudást és a tehetséget eredetiséggel és valódi újdonsággal egyesítik.

Bizton hiszem, hogy az olvasót nem éri kiábrándulás. Az antik felfogás nem tévesen - ha talán nem elég sokoldalúan - a szellem jelenlétét tekintette a költő kritériumának. „Numen adest” - ez volt a poéta örvendező üdvözlése, a költő felfedezését kísérő „heuréka!”.

Annak a biztosítékát, hogy az olvasó nem csalatkozik, természetesen döntő módon Cseke Gábor e kötetbe gyűjtött verseiben látom. Együttesen kétségbevonhatatlanul magukon viselik a „numen adest” jeleit. De ezt a biztosítékot saját sorozatos csalódásaimban is felfedezni vélem. Bizony engem, volt tanárát Cseke többszörösen is félrevezetett. Igaz, hogy mindig meglepő és távolról sem elítélendő vagy sajnálatos módon.

Első „műve”, melyet nem ironikusan, hanem úgyszólván önkritikailag említek idézőjelben, a magyar szakos tanárjelölt államvizsga-dolgozata József Attila esztétikai nézeteiről. A szintén idézőjeles utószó pedig az irányító tanár rendkívül elismerő referátuma, amelyet a munkához csatolt, mikor azt „áttette” a vizsgáztató bizottsághoz, végleges megítélésre. A kiváló dolgozat, a kitűnő jegyek és a jeles feleletek alapján a bizottság válasza a „dignus es intrare” volt: alkalmas vagy a tanári mesterségre.

Magamnak is ez volt a meggyőződése Csekéről.

Őszintén bevallva, sem a középiskolában, sem az egyetemen nem rajongtam, és ma sem rajongok a mintadiákokért, a tiszta jelesekért. Az efféle tökéletesség mindig gyanús. Mit rejt? Átlagos képességeket, hatalmas adag szorgalommal? Valamivel a jó átlagon felüli egyenletes közepszerűséget, amely a kitűnőség látszatát kelti? S egyáltalán: lehet-e igazán értékes egyéniség az, amely olyan harmonikus, hogy már hibát sem fedezünk fel benne?

Sehogy sem értettem; hogy Cseke Gábor, akit valóban mintadiákká tett még fizikuma is, a szelíd, nyugodt arc, a vastag szemüveg mögé rejtett nyílt tekintet, a gondozott s kissé konzervatív ruházat, a tisztelettudó fegyelem, de feleleteinek alapossága, tudásának hibátlansága s államvizsga-dolgozatának a József Attila-i esztétika titkait racionális eszközökkel kutató világos és áttekinthető módszere, pontos stílusa is; hogyan lehet ilyen provokálóan tökéletes?

Hát nem volt tökéletes. És ha jól meggondoljuk, nem volt mintadiák sem. Egyszerűen félrevezette tanárait, nem utolsó sorban e sorok íróját. Aki, mint remélhetőleg éppen e sorokból kitűnik, végtelenül hálás neki akaratlan csalásaiért.

A meglepetések sora azzal kezdődött, hogy Csekéből nem lett céhbeli filológus, amire pedig minden, az öt egyetemi év során felfedezett képessége és tulajdonsága predesztinálni látszott. Nem lett középiskolai tanár sem. Pedig biztos, hogy kitűnő nyelv- és irodalomtanár vált volna belőle. Olyan, akiknek a régi inspektorok és igazgatók ezt jegyezték személyi lapjába: „Egyéniségével, tudásával hat, nevel és fegyelmez”.

Újságírónak ment. Mi tagadás, fájlaltam, hogy ezt az érdekes, de „nem neki való” mesterséget választotta. Féltettem őt az újságírás fáradalmaitól, a változatos valósággal történő találkozásoktól. Őt, aki - érzésem szerint - arra volt hivatott, hogy a valóság „égi mását”: az irodalmat tanulmányozza és tanítsa.

Ha már az őszinteségnél tartunk, azt is gondoltam, hogy kár egy ilyen kitűnő filológust átengedni a kisebb igényű zszurnalisztikának.

Elégséges e kötetet elolvasni, s felfedezhetjük, hogy mit adott az újságírás a fiatal költőnek. De azt is felfedezhetjük, hogy az újságírás csak azért halmozhatta el annyi élménnyel, képekben, jelképekben, ritmusokban és rímekben megtestesülő tapasztalattal, mert az, akit én tehetséges filológusnak néztem (javíthatatlanságom jeleként hadd valljam be, hogy ma is annak tartom), már eredendően költő is volt. Legfeljebb nem a koraérettek, az „őstehetségek” fajtájából. Hanem annak a ritka lírai tehetségnek a képviselője az új nemzedékben, akinél az érzés és indulat spontánságát, a kép és az eszme titokzatos fogadását, születését a költemény egységében tanulmány és reflexió előzi meg. Hogy azután a valóság kaotikusan áradó jelzései, amelyeknek új mestersége még elébe is küldte, a tudás és az elméleti tisztázottság talaján termékenyülnek meg és érnek költeménnyé.

Különben is: van - mégpedig sok - olyan filológus, akit képességei a könyvtárak világába küldenek, de ez sem jelent száműzetést. A hagyatékot gondozni, a maga nemében nemes és fontos feladat lehet, és az is. Ám kétezer éve létezik a „poeta doctus” típusa, akinek tehetségét nem szarítja ki a tudatosság és a tudás. Éppen ellenkezőleg: előfeltétele kivirágzásának. Az én fiatal filológusom ilyen rejtett poeta doctus lehetett már első lépéseitől. Nem az ő hibája, hanem az én rövidlátásom, hogy nem fedeztem fel a jeles diák és a világos értelem mögött - a költőt.

Az újságíró, a költő és a filológus hármas egysége egyéniségében egyik titka annak, hogy költeményei már ebben az első kötetben az érett mesterség és technika és az érett gondolat egységében és megejtő újdonságában jelentkeznek. Ez a hármas egység határozza meg azt a kiindulópontot is, ahonnan a fiatal és így per definitionem „kezdő” költő a maga pályájának görbéjén a poézis világába lendül.

Nem szeretném őt szembeállítani nemzedéktársaival. Még kevésbé óhajtom feladni a sok és sokféle költő Majakovszkij megfogalmazta jelszavát, melyet, ma és mindenkor érvényesnek tekintek. Egyszerűen, örvendő és másokat nem hibáztatva, megállapítom, hogy Cseke költői indulásában nemcsak az látszik, hogy József Attila művének, esztétikájának jó ismerője. Hanem azt is felfedezhetjük, hogy a József Attila-i hagyatéknek nem pusztán örököse, még kevésbé utánérzője. Hanem folytatója. Abban sincs hiba, ha mások Kassáktól, Baudelaire-től vagy Babitstól indulnak. Itt is érvényes Illyés epigrammája, amely nem azt kéri számon a költőtől, honnan jön, hanem azt, hová megy. Ez nemcsak a származásra érvényes, hanem a költő szellemi leszármazására is. Üdvözljük Cseke Gábor jelentkezését. A kísérletező, a versforma hagyományos ritmusait és rímeit nem megtagadó, hanem megújításukra törekvő, nagyon tudatos és mélyen szenvedélyes költőt. Azt a poeta doctust, aki a haza-, táj- és népszerűtetet bölcselő és epigrammatikusan kiélezett eszmeköltészetét, s az élet és a halál, a szerelem és születés nagy és örök témáit igazán és valódi módon és itteni módon szólaltatja meg. Kétségtelenül új és eredeti hang fiatal költőink kórusában.

CSEHI GYULA

RIKKANTÓ

Harmat rikkant a fákon, kerten,
életemen,
beleszédül a nap is.
Május robog át síneimen,
majd június,
jön a nyár,
a meleg rokkant derékkal
kaszál,
mócorog, fészkelődik a lét,
aláfekszik a méhdongotta
rét,
s a gondolat most karcsú
szalmaszál,
belém csöppenti színes derűjét.
Eső jön, hó jön és fagyok,
nevetségesen kicsik és
roppant nagyok.
Mit számít mindez? Semmit és sokat,
akárcsak arcodon a pörsenés,
belehalhatsz, de az egész
nem érinti a harcodat.

EMBERI FÖLD

AUGUSZTUSI GONDOLATOK

Rájuk gondoltam,
kik akkor harmatos fűbe hulltak,
mai-magunkról mindent,
mindent tudtak –
így hullnak most a szilvák,
érés előtt.
Mentem, a kertek felé,
ahol a fák között
új város épül, lám,
most nekik is lenne lakásuk,
munkájuk, pihenőjük, ünnepük,
hiszen ez volt az álmuk.
(Elestünk? Ez is életünk volt,
történik így, ha győzni akarunk –
hallom messziről, honnan a folyók erednek;
vagy csak úgy tűnik, s gondolataim
illó hangokkal keverednek?)
Hiába, a folytatást magamban érzem,
szívesen mesélném nekik, amit megértem,
hiszen ránk gondoltak akkor, kócos fiúkra, ők is,
s tudom, kedvelnék rengő mosolyunk,
örülnének, hogy épül a házunk,
hogy legelőször géphez állunk,
és megkapjuk az első fizetést is...

GYALOGÚT

Móricz Zsigmond emlékére

(Sajnálat)

„Gyalog megyek!” mondtam,
s valóban, gondoltam,
nekivágok.
Mosolyogtak és összenéztek
fejem fölött.
Mind.
Fiúk, lányok.
Beszéltek ezt-azt,
sajnáltak
egyre,
mintha az ember,
aki hegyre
mászik,
ostobaságot cselekedne!

(Képek)

Nyílt, téli út. A hóra
szél bukik, mintha
gyerek volna.

Szemben a nap. Az ágon
varjú méléz az
elmúláson.

Kanyar. Néha emberek jönnek,
napos gondjuk iszákban,
köszönnek.

Távoli zaj. Szekér,
szekerek. (Tán illatos széna!)
Az élet
elér.

(Gondok)

Gyalog
vagyok,
s így
megtudom, hogy este
az asszony beteg lett,
félrebeszél,
hej, haj, öreg már,
csak ül a kályha mellett,
talán a doktor ideér!

Megtudom (embernyi gyerek
ül a sáncon), hogy
a boltban öt lej
elveszett.

Jaj, ha megverik!
Velem jön, csitítom.
Könnyezik.

Tudom, gyűlés lesz
a hegyen túl, oda
megy a sok legény,
leány.
Szállj, tréfa, nóta,
bál jön
ezután!

Öreg biccent, füstöl az égre,
a kéket festve
fehérre.

Kérdi: mi hír, amit ne tudna?
Igaz-e, hogy a
villany útja
elfut idáig?

Biztatom, nevet.

Így paroláznak bennünk a gondok,
ha gyalog megyek.

(Interjú)

– Célja?

Élni,
messze érni.

– Élete?

Mindenkié,
amit leéltem.

– Kora?

Épp a gyermekkoromba értem.

– Neve?

Egyszerű név –
emberiség.

PATAK, FALU KÖZEPÉN

Vizét nem iszom,
Partját lesem,
itt húzódik az ablak alatt.
Tövis, paréj, törpe-akác,
gacsos fűzbokrok –
patak
s patakpart.

Cipelt már tyúkot, malacot,
szalmát és trágyát –
mi mindent!
– egyszer meg fapadot.
Omlik a mart,
éjszaka félős a járás...
... hallod?

... zizeg!
... A víz nyeli a homokot.

Akasztott ember is lógott felette,
levágták –
freccsent a víz.
Kapatosan belevizeltek,
s – nosza, patak! –
okádtak is.
Itt rohadt krumplival etették,
amott döglött kutyával,
fölös macskakölyökkel
s néha
dagadt-kék
asszonyi bokával.

Falu közepén...
a bolond is hazaballag egyszer,
mindenki bolondja.
Arca kopott, bár
siheder, s vinnyog,
gyerekek rúgnak ülepén,
ó, csupa mulatság ócska rongya,
rángatják, tépik,
borzolják, nézik,
kucsmáját szaggatják –
falu bolondja!...

Nyüsztve megy át
– sereg varjú utána – a pallón,
taknya-könnye csorog,
s nagyot köp, a vízbe,
pazarlón.

A KÜSZÖBÖN

D.S.-nek

Ó, tél dörmög a sarkon,
nem látni még,
s aki lop, éjszaka lop –
a szomszéd vizslatja foghíjas sövényét.
Én a szabadban élek,
kerített magány nem szül dundi gondot,
házam falai épek,
hát a tüzelő nekem alma, onnan
bármikor kilépek.

Október – nyári lombok híján
hajam hull,
hóharmat bevonja,
szitáló ég,
a ködöket csak ontja,
gomolyítja,
fonja,
így ül hátamra dunnás lepedék.

Vendég, mindenkor üdvöz,
csak gyere,
lesz a gazdának krumplis kenyere,
kínjából gözlő trágyadomb,
lesz bora,
mesélni is hitvány gyermekkorra,
lesz nagy szerelme, fájni,
fűteni,
lesz kölyke, szépen átbillenteni
a lét sikoltó kapuján...
(Vendég,
udvarom, akár a holdé,
megtalálsz, belátni házam
falán.)

EGY LEVÉL

Egy levél,
két levél,
három levél,
négy levél...
– furcsa szél,
földet ér.

Négy levél – az már valami,
ki lesodorta, borzong maga is.
Itt hevernek, kiterítve,
ahogy a véletlen helyet
könyökölt nekik –
az erdő csöndes,
nyújtózkodása roppantja csak
a gallyait.

Kakukk habog,
sületlen hangját magyarázom,
idegen élet –
szokásait, mint szennyes ruhát,
eldobálom.

Hetedik határban
(ha a fülem se csal még!)
csattogó világ van,
döntik a fát rakásra,
gyertyán és bükk és tölgy
hökken a földön,
cinkos fejsze csattan a fába...

Ládd, a leveleket
megőrzöm,
kiterítve is büszke eredmény, míg –
hetedik határban
szekérnyi
fát dönt valaki.

Egy fa,
két fa,
tíz fa,
húsz fa...
– markába köp, s a füttyét hallani.

SZIGORÚ TAVIRÓZSA

1

Négy égtáj nyújtja tenyerét,
– szigorú tavirózsa,
erre is, arra is rángat a gond
rugója,
befogadnak távoli, idegen vidékek,
s kinek mindegy, hol rág
– ha rág!

– te nem érted,
mi az – haza!
a táj neked üres tér...

Amerika – egy név,
Svájc – a másik,
és darálhatnám három- vagy négyszázig
mert földem szívemben épp hogy
elfér.

2

Kárpátok ölelő taraja kékes árnyékkal int,
erdőlünk, szántunk, dolgozunk, s ha havat küld reánk,
fázunk –
mint eleink.

Tanúskodni a múlttól, tacsó vagyok, noha
otthonosak a tájak, népek, ismerősek a
nyelvek –

s hivalkodni sem leszek ostoba,
ki nógatta barmát
legelőre,
először,
ki tapodta az utakat
s faragott emléket puha kőből,
ki túrta meg a földet – kenyeret vagy kincset remélve...

A rend – mindenki távozik,
ki életét leélte.

Éjszaka strázsálom e tájat,
a falak mentén körben járok,
s ha felriadtok – csak én járok,
álmodjatok, a kopogás
kocogó lábam lépte.

3

Tacskó vagyok – a kor
lerágta szívemről a rosszat,
előttem román, szász, magyar
együtt borozgat,
s hogy más-más nyelven dúlt a nóta,
a bor hibája, nem az emberé –
 mert aki bírta, marta,
 kutya a macskát ugatta,
 s nem korbácsos urát harapta
 torkon
– halomnyi szenvedés dagadt itt tengerré,
de az éhségben közösek voltak,
holnap a jólétben lesznek
közösek, s én együtt dúdolok velük,
míg átkozva-morogva összehajtják
csapzott,
kemény fejük

4

A történelem arccsapásait
nem érted, csak ha
veresen hökken bőrödön,
s körülnézel, hogy ki adta...
Ügyvédhez loholsz – ügyed elvész,
remeg, lehull a sima kéz,
ütnél –
s fejed fölött a felső padsor
cinkosan összenéz.

5

Nyárfa-sor, fenyők, kedélyes
autóbuszjáratok,
gyártelepek, bányák, vájatok,
alagutak, telkek, tanyák,
kalapácsok, kulcsok, kaszák,
nyelvek és népek kavargása
bennünk kerekedik erővé...
Ki látott szálkátalan lécet,
betűtlen írást,
színtelen nyarat?
A természet nem ismer ön-húsán élő
madarat,
vak fegyőrt és néma
szónokot –

E föld az élőké, hát
van rá jogod!
Szorítsd a likba mind a szeleket,
a gyűlölet bolháit irtsad,
mert harc az igazi szeretet! –

Szeresd,
ahogy tudod.

6

Szeretnék minden-nyelven tudni,
s azt, hogy SZERETLEK, megtanulni.
Ismerek néhány formulát
– kevés,
filléreinktől nem múlik el a szenvedés.
Aki hallgat, az ostoba,
s így lesz a sorsa –
mostoha.

7

Mikor e sorokat írom,
biztos a tollam, tiszta a papírom,
nyugtalan szívemben sűrű vér pancsol,
veres – ennyit mondhatok róla,
a többi ámitás.

Négy égtáj nyújtja tenyerét
– szigorú tavirózsa,
kit erre, kit arra rángat a gond
rugója;
apám,
nagyapám,
dédapáim
keresték itt a kenyeret,
s bár gondolatom ki-kibillen,
lábam tudja, hogy nem lehet.

8

MI HÁT A DOLGUNK, ITT, E FÁK KÖZT,
HUZALOKKAL, FEDÉL ALATT,
VÁROSOK KŐ-SZÍVÉBEN ÉLVE,
VAGY ALSZEGEN, HA MÁR PARASZT
VAGY, HEGYEKEN,
DOMB LANKÁIN ÜLVE,
FOLYÓ MELLETT, ÉGHEZ KÖZEL?
LASSANKÉNT KITELIK
A SORSUNK,
ÉS DOLGOZNI
S MARADNI – KELL.

MÚLTÚZÓ

Hajdan a gőg lövellte
villámait a völgybe innét,
szűk ablakok,
mord
rácsot szőtt rájuk
a pók,
s reggelenként pitypang neveti
lógó ajtók súlyos
kilincset.

Ez a hegy félt a völgytől,
ártottak néki a
lenti szelek,
s tagadta, hogy mélység nélkül
magasság nem lehet.

Kopott, íves kapu,
út fut ki rajta,
gyom balzsamozza,
eső veri,
pergő idő feledteti,
hogyan itt járt
Csáky vajda.

Ki venné észre
hajnali szoknyalobogást,
harmatos kacagást
lesve
a hegyre simuló jelent?
(Ami volt, elkorhadt,
idelent.)

Ki érzi meg,
míg rengő meleget darabol
feje fölött a szél,
hogyan vacog a múlt –
nadrágyúvők elől futó
ördögszekér?

EMBERI FÖLD

Gondolatok a tordai Élmunkások-parkjában

(Ne feledjétek...)

Ne feledjétek, hogy a gyár nem áll meg,
– port, port, port köp a völgybe,
tüszköl a nap, ha feljön,
s az ember kínlódik,
orrát törölve.

Ne feledjétek: ha ágyon szerettek, nyáron,
csukjátok be az ablakot,
a gyár nem áll meg,
– köp, köp szünetlen, fojtogatja a napot.

Ne feledjétek: szürke darócba öltöznek a kertek,
tikkadt éneket próbál a madár,
a fű közt poros tücskök feleselnek
– a gyár hengere
körbejár.

Ne feledjétek: kár örülni a tegnap felrakott
piros cserépnek,
– huszonnégy óras por szitál,
öt kémény ontja, meg nem áll,
s fakó mosolya van az égnek.

NEM ITT SZÜLETTEM, ÍGY HÁT
SZIVEMEN NEM ÜL VAKSI BÁNAT,
MESSZIRŐL ÉRKEZŐ SZEMEMMEL
FAGGATOM MEG A SZÜRKE FÁKAT.

HA SZÓLOK IS, ÉN NEM NYAVALYGOK,
MÁSÉRT FOGOK MOST TÚZBE MENNI.
– MEGMÉRTEM MINDENT, AMI SZÉP, ÉS
E VÁROST NEM TUDOM FELEDNI.

EHETSZ, IHATSZ, AKÁRCSAK MÁSUTT
ÉS LAKHATÓVÁ SZELÍDÜL
E RÉSZE A VILÁGNAK, MÉGIS
- KEDVEDRE HAMVAS RÉTEG ÜL.

(Reggeltől reggelig)

– Ne heveredj a fűbe, kedves,
bújjunk meg itt, a fal mögött.
Ha csókollak, majd köpj ki bátran –
por csikorog fogad között.

– Nézd azt a felhőt, mintha örökké csak
vihart jelezne...

Vajon az égnek
máshol is ilyen másnapos
a kedve?

– Gyerünk a bárba, asztal vár reánk,
cincognak már a készülő zenészek.

Hagyd azt a rút kis margarétát,
a vázában majd művirág lesz

– más a bárban az élet.

– Majd gyerekünk jön, s ne lepődj meg:
pilóta lesz,
felhőtlen tájain az égnek,
vagy minden más, csak innen messze jusson.

– Azért még hull a por,
reggeltől reggelig vastag réteg lesz ablakunkon.

(A gyermek, kit játszani küldtek)

Por, por, por,
szürke takaró –
nem is olyan jó.

(Anyám játszani küldött –
pogácsát csinálni,
homoklapátolni,
szép várat csinálni
– anyám játszani küldött.)

Hó, hó, hó,
szürke takaró –
nem is olyan jó.

(Apám játszani küldött –
hóembert csinálni,
hóvárat csinálni,
hócsatát kiállni
– apám játszani küldött.)

A gyár nem áll meg, pipáló kéményt bámul a gyermek
– megunja majd, s akkor cammogva
elmege.

(Cement kell)

Három váltásnyi por szítál –

aki a gépet kezeli,
aki lapátol,
aki fűt,
aki az irodában számol,
aki raktáros,

aki csillás,
aki a gép szájánál zsákol,
aki a belépőmet kéri,
aki a földet fejti ki,
az öt kéménynek is parancsol
– lusta felhőit lengeti.

CEMENT KELL!

– sima, bársonyos porára
házak várnak, erőművek,
s e fulladó völgy
 más vidékek
emelkedését
 termi meg:

 üdülő Mamaián vagy éppen
 eget döfő hegyek között,
 évente több ezer lakás kell
 és villanyfény a könyv fölött.

Huszonnégy órát él a gyár,
háromszor nyolcat él az ember,
ki műszak után hazajár,
port szippant kétes türelemmel,
alszik, s a dermedt pihenés
munkává lesz
– az ablak nyitva áll,
szerelme – munka,
étke – munka,
a napnak minden perce munka...
– három váltásnyi por szítál...

TÖMÖTT ÜZLETEK.

– A POLCOKON CSAK NŐ A JÓLÉT,
JÓ KENYÉR MOSOLYOG,
MODERN A POSTAÉPÜLET,
TELEFON VAN MINDEN HARMADIK HÁZBAN,
TÜLKÖLŐ AUTÓK FUTKÁROZNAK CEMENTES UTAKON
– HÚSZ ÉV ÓTA A CIVILIZÁCIÓ FELÉ ROHANUNK...

(Ha megkérdeznék...)

Ha megkérdeznék,
ide irányítanék minden gépet,
mely rakétát vagy golyót röpít,
gránátot gyárt és lövedéket,
minden tankot ide irányítanék,
minden csellengő mérnököt köteleznék,
hogy ide jöjjön,
oldják meg a XX. század gordiuszi csomóját,
köpjenek port, míg terveik fölött vitáznak
cigarettázva, ingujjra vetkőzve,
hogy –

lágý legyen, mint másutt – a levegő,
tisztá, mint másutt – a víz,
ragyogó, mint másutt – a nap,
felhőtlen, mint másutt – az ég,
zöld, mint másutt – az erdő,
vidám vörös, mint másutt – a cserép...

Ha megkérdezznek,
minden emberséget ide irányítanék.

NE ÁLTASD MAGAD: EZ ITT EMBERI FÖLD,
MELYNEK A FÉNYHEZ JUSSA VAN,
ÉS JOGA VAN A LEVEGŐHÖZ,
MINT NEKED IS EGY JÓ TÜDŐHÖZ
– CSAK HULL A POR,
ÉS TESPED,
UNDOKAN.

HÁNY ESZTENDŐ KELL MÉG?
Úgy képzelem, az ember
műszak után hazamegy, s gondtalan,
ép lesz tüdeje, mája, lépe, s szíve, mellyel szeretni tud...

NEM TUDOM, ÁM
– MESSZIRE JUT,
ÉN EZZEL BIZTATOM MAGAM.

CERUZA-FOGÓ

Ceruzát fognak az öregek,
lakkos írót,
fekete ceruzát,
kapa-kasza helyett,
görcsös nyelvek helyett,
s mintha a földdel játszanának,
erősen szorítják.

Mi emlő helyett
ceruzát rágunk,
könyv-füzet régi jó, vagy rossz
barátunk,
tanulás a párnánk,
asztal az ágyunk.

Betűt rajzolnak az öregek,
keményet, mint a sorsuk –
számunkra kacagósat,
nevetve kezünkbe fogjuk,
nehéz, mint a munka,
súlyos, mint az írás –
fehér lapon, füzetlapon
izzasztó gyomirtás.

Kérlelnék, hibázzunk itt is,
ott is,
ne legyen olyan csupa-jó,
ránk bízzák egészen, s míg ring az éj,
e gyér lámpás hajó,
ülnek, piros köhögést tenyerükbe fognak,
a basedowval hadakoznak,
szoroznak,
osztanak –

Ezt mind le kéne írni,
de írnak helyettünk gyermekeink.

Hibáztunk eleget,
ami tőlünk tellett,
pirulunk,
írunk –
„apa iskolába jár”
lassan álomba csúsznak,
szárnyával verdes,
fogd meg,
egy betévedt madár.

KÜLVÁROSI ÚT

Sohasem láttam őket,
úgy hajlott erre menetük
– mondják –,
akár az ostor csattanni készülőben.
Tán fintorokat vágtam
a napnak,
s féltem, hogy a kutyák megugatnak
abban a felkavart, menekülő
időben.
Te, ugye láttad, aki most erre
sétálsz, mindegy, férfi
vagy nő
légy,
a fojtogatóan ferde nyakkendőket,
ziláltan lógó sálakat,
kioldódott, sáros cipőket,
arcokat,
földnek mutatva, láttad?
Varjakat meg a sorzáró halált,
vériggyalázott, kiráncigált
anyákat?
S most fütyörészve lépkedsz.
Harcoltál-e virágokért,
a gyárért, a dombért?
(Minket nem vigasztal a bánat.)
Van-e fehér galambod,
s a szeme gyöngy?
Ahányszor erre járok,
feketekendős
öregasszonyok
pillantanak át a
léceken,
s ráncaikon, mint a vízen,
gyűrűket vet az emlék.
Ilyenkor mintha én is
a sorral baktatva mennék,
s lábam erőmet jócskán meghazudja.
(Komor alkony,
hatalmas kémény ontja füstjét
fölém.
Kanyarog, lángol a fényben,
macskakövesen a
Deportáltak útja.)

A KISERDŐ

Görcs vásár, zárva a boltok,
falu – mondom,
és felköhög a por.
Tehén bög, s valószínűtlen messzeségben
vadászgép, valahol.

Fehér ég,
sárga föld
kerít gyereket, macskát, asszonyt,
szellős úton kocog a gyász –
ló meg kocsi és fekete gondok,
vérükben kétség nyargalász,
nehogy e ravatali láz
újabb szipogást fakasszon.

(Lépek a menet elől,
számlálgatom a sövény-karókat,
s szájtáti suhancok málé arcán
szerencsés utód
reményét lesem.)

A házak csöndesen elúsznak,
billeg a libalegelő,
temetőben gilisztát gyűjt
hülye Jenő.

Redves harangláb – varjútoronc,
kötelen a vak János tornáz,
hallja a szigorú tavaszt.

Szaporázom, messze, az úton
– én már a másnapba léptem –
fekete emberek,
fekete hangyák
köpnek a tatógó kapukba.

Anyó görnyed, pisál a réten...

(Tovább)

Csorba a betonút,
ráfekszik a füre,
egyenes-egyenes,
s mintha nem is túrne.

Szusszanok, párolog
mellemről a fojtás;
kiserdő, kakukk, stb.
szörnyűszép gyaloglás!

(És...)

„Temetik Marit, szült vagy nyolcszor,
becsülettel tette.

Temeti az élet,
ki a földbe tette.”

(Dana,
harang,
ima,
könny,
izzadtság,
zsebkendő,
sír –

a nyolc gyerek csak áll.

Örülnek, hogy nem ők.

Pedig a kiserdő,
gyönyörű erdő –

tisztásain

– ott voltam, láttam én! –
alszik, még alszik a halál!)

SZÍNES TÉRKÉP

Nézd, kedvesem,
plakátokon libeg
a kedv,
az ünnep,
s ez áttetsző, tiszta hideg
kristályaival behinti
összekulcsolt
kezünket.

Feltünedeznek útjaim
(keresztül-kasul
országomat
bejártam),
ahogy erek szövődnek a vérnek.
Téged idézlek
ilyenkor,
s amerre visz a lábam,
én hazatérek.

Földeken háltam
– barázdás hátukon
a lépés meg-megbicsaklik,
s mint zsebemben
eltévedt, kósza
bogár,
testem a boglyákban elalszik.

Éltem tejen és kenyeren,
füstöt is szívtam
gyárból,
mozdonyból,
s az égen
rebbenő foszlányokat használtam
párnaképpen.

Ittam bajuszos bácsival,
kollektív-szekéren
zötyögtem,
apránként múlik az idő,
nő a távolság mögöttem.
E hazát magamban hordom
– mint fényképed,
elő-előveszem,
s az ünnep színes
térképet rajzol
a szívemen.

A KISKATONA

1

A kiskatona,
de egészen apró növésre is,
sóhajtva lép
a kinti világba.

(Társa csodálja:
„Hisz vonatjegye
van egész
házáig,
s rendben a menetlevele!”)

Vacog.
Semmije sincs,
csak két
lilára fagyott
keze,
szívében meg a hír:
ANYÁM ELTÖRTE KARJÁT
(síkos tél volt,
érthető),
APÁM HEGYEKBEN,
MESSZE –
SZÉNÉGETŐ.

Zsebében végül ott lapul
egy tízlejes,
pedig az élet elé tett
kibontott, nagy batyujából számtalan
holmit (ezt nézte
előbb, aztán azt csodálta),
s kis csokoládészelet,
ennyit elérhet,
merthogy szerény
az ára.

2

Mára
elég is ennyi.
Csak másnap tudott hazamenni,
mert a vonatokat köti a
menetrend.
Nyelte a füstöt, amíg
robogott,
vagy amíg várt.
Szénfüst... minden foszló
felhő közelebb
hozta az apját,

ásításba fojtott
álma az ágyat,
s a gondolatba, hogy
pihenni fog,
belefáradt.

3

Porzó hó födi a
sapkát, vállpántot, a zubbonyzsebeket,
a szemébe vágó szelet
nem érzi,
ezeket
már ismeri, mint füle
mögött a tincset vagy
gyermek-állán
szálazva simuló
pelyheket.
Tekintete szelíden kóvályog
a fenyők tetején,
s minden szag, íz, ismerős bucka, kerítés
neki – fény.

4

Valóban, növésre igen apró,
kisebb csak az anyja
lehet,
hatalmas kendőjét összehúzza
a kristályos téli
lég,
szívében kályhányi meleg,
s ahogy egymás mellett állnak,
ünnepi illata lesz
a háznak
(kiskatona, régóta látja ezt a képet,
úton festette,
minden színt lassan, ráérősen
rakott fel),
s anyja, akár a friss kenyér,
remeg.
Mindegy. Bármelyik.
Egyremegy...

5

Vakkantanak a reggelek,
nyekken az ismerős ágy,
az egyenruha szelíden
simul a székre.

„A tél eget csak
az öröm festhette
kékre,
s az udvar fölött
forr a nap.”

Fát vágott,
babrált a nyikorgó kilincsen,
havat söpört,
s ha semmi munka sincsen,
melegedett a szív
alatt,
apjáról beszélt,
s szájából lomha
gőz bodorodott elő,
a szavak sütöttek...
 (Kiskatona,
 tudod-e, hányan jöttek
 haza,
 mennyi vágy és féltés
 dohogott a kazánban
– a mozdonykazánban?
Tudod-e, mekkora az ország
persze hogy tudod! –
itthon is, láthatod,
a téli völgyben,
mosolygó résein a háznak,
mint pattog a fákon a csend.
Örködtek – ne hulljon szerteszét
a rend.)

6

(A vonatok jönnek, mennek,
ki vagy, mikor utaztál –
senki se kérdi.)
Sarokban ül, visz egy darabka
békét,
kiskatona,
de egészen apró növésre is,
töpreng, miként ássa majd
fedezékét...

BÉKE SZÁLL...

Lövészárkunkra
esti felhők
visszfénye pereg,
s lassan, sötétbe fúlva,
rejtve inog előttem
a föld.
Nem ismerhetünk önmagunkra.
Szerte a fű szaga szunnyad,
s csendes nyári játék
a léptünk,
a futásunk,
pengése szuronyunknak.
(Az ott barátom
imbolygó árnyéka,
kit szabály szerint most
eltalálnék.)
Nevetés.
Borzongva rezzen rá a fű,
sovány dereka reccsen,
s porló föld hull rám.
Szívünkbe béke száll –
parti kövekre hűvös hullám.

ÚTBAN A NAPHOZ

Bagoly billeg, fácán riad,
fosztott tőke ül a sorban,
hordó kottyán,
bora loccsan,
disznó rőfög a majorban.

Ti gazdag képek,
fürtös-leves napok,
duzzadt-hasú ebédek,
köztetek koslatok.
Felróják borúm, morcom,
pedig a táj
is szigorú, szürke,
ha ege fáj.

Mi fáj, siránkozó,
öreg fán károgó
madár,
selejtes kóró,
fancsali nyár?!

Tudom, nevetni kéne,
asztalhoz ülni szépen,
csontot háromszor is leszopni,
minden szavunk kimosni
szappanos lében.

Apró mosolyok – cinkéim –
szállnak.
Ó, harsány nevetés,
ágaim sasokra
várnak!

Nap játszik az égen,
pancsol a fényben.
„Közel van – gondolom
elérem.”
S megyek utána,
bivalyszekéren.

LÓGOMBÓC, SÁR...

Lógombóc, sár, minden,
az úton van –
dagasztom,
átkozom.

Nedves fácska gőzöl,
ködöt gyúrva
satnya ágakon.

Ferdén dől nekem az idő,
bolond, korhadt oszlopa az égnek,
faram iránt meg
vásott szelek fújnak,
esőt-támasztani-szalajtott
színházi
segédek.

Hajam – facsaró víz,
szemem – facsaró könny,
kezem – lilára vált lapát,
szívem – dühöt kotyvasztó rézüst.

Így leszek rab –
nyavalyák s nyavalygások foglya,
caplató csodabogár,
otthonodért-késremelő,
véredért remegő,
földed bolondja!

MEZŐN, PIPACSON KÖZT

1

Minden pipacsban
földitta vér kering.
Van itt elég pipacs, van.
Lágy levegő ha ring,
nappali fényben feszülő ég alatt,
mint a szívek – s hullámzanak.

2

Úgy tűnik, ez a végtelenség
közös bőségünk, örök szentség.
Műveltük, féltük, követeltük,
hőseinket ide temettük.
Most a miénk – életre biztat:
évről évre visszaadja
pipacssá-vált elvtársainkat.

3

Élünk.
Sok szirma van e szónak,
életünk komoly virág,
s ahol a pipacsok összehajolnak,
tág a világ.

4

Állok,
mező és föld ölel körül.
Nap tükröz – benne a jövőt nézem,
s azt hiszem – távolra látni –,
kézzel elérem.

SZERELMEM, VILÁGOM

AMI VAGYOK

Kabátomat libbentsd meg,
kívül-belül
egy az anyag,
rendezve-rendezetlenül.

Szememet nézd meg,
üvegén
szigorú képek vonala
s bújócska fény.

Kezem ragadd meg,
vézna ág,
kérge domboruló rügyek,
tettek feszülnek át.

Hajózz fel vérereimen
– szívemig,
igazam vörös sejtek
hozzák-viszik.

Ne nézd az arcom, hogyha kín
felhőzi egemet
(magamnak szól az, nem neked)
– igazoljanak legszebb szavaim.

VAN EGY NYÁR

1

Van egy nyár, mindig, egy nyár,
mikor az ember sorsa eldől,
sötét a füvek zöldje már,
s vizsgázni kell életből, szerelemből.

Ismerkedem. A szálak végei
kezemben már, ki kell bogoznom őket,
s velem lesz több a mű. Lám, meg kell érteni
e bőven ömlő-csorduló időket.

Távol az ég, s tán távolibb,
hogyan tőled elbúcsúztam,
s azóta érzem – nem vagy itt,
hogyan más vizekre húztam,

hol vadlúd nem találtatott.
(Találkoztam velük az úton
s azt mondták nekem, tél van ott.)

2

Megereszkedve várom bent a kint.
Zengő hideg van odakint,
ölelve roppantja a házat.
(Tudom, nem ez a magyarázat!)

Van egy nyár, mely mindig tél is,
ősz is, meg tavasz (és ezt tudja ő is!),
a határban ilyenkor aratnak és vetnek,
szeretnek, aztán sírnak és nevetnek,

rombolnak, ásnak, mélyre, majd magasra,
gyúrnák a földet izzó-sugarasra
s ahogy a tűznek minden cseppje éget,
formába lobban részekből az élet.

3

Szélesen ölel föld eget,
lágyan a folyó partot,
kristály-csillag az éjszakát,
akár a szó a hangot.

Mindenhez hozzátartozik
valami más, ami ha nincsen,
fájdalmas ős-elárulás
tiltja, hogy megtekintsem.

Halál rejti az életet,
s nem érhetsz soha véget,
mert ahogy én öllelek át,
magához fűz az élet.

4

Azt hittem, porcelán a csönd,
és rettegettem – jaj, eltöröm! –,
s csörrenő cserép lesz a zaj.
(Hogy minden csendben van zivaj,
s a hangok orma csöndben áll:
átvillan rajtam az öröm.)

5

Van egy nyár, mindig, egy nyár,
s halkán bezárja csöpp áramköröm.

SZERELMEM, VILÁGOM

Hegyen erdőtűz, mezőn árvíz,
néha gyötrelem, lehet láz is.

Olyan erősen gondolok rád,
ahogy a harmat tapad hozzád.

Olyan távol vagy – megkereslek,
felhő fut így a gyökerekhez.

Végzem ezer emberi dolgom,
más sóhaját vérembe oldom,

más örömét dajkálva védem,
s rabul ejt valami szemérem,

amint felhőket messzehordó
szélben ágáll a napraforgó,

botolva lép feléd a járás,
testemnek minden hanga szállás

gondjaim közös földbe hullnak,
gyűrűt vetnek, majd elsimulnak,

renddé zökken a fejveszettség,
feszülő egem – kötelesség!

Szeress, életem, kínom illan,
makacs a szerelem gondjaimban.

NE FUSS!

A szél kerge: illanó, járó-kelő.
Te ne fuss,
hiszen a sugarak érted nyúlnak
a földig,
s kék kupolában zümmögsz, mint a légy.
Gyökered jó talajban,
s jobb csípni, mint a paprika –
a kócos füveket megfésüli más.
A hozzád futó alagutak
gondolatok füstjét lehelik.
Lásd, kormos az arcod,
ne sikáld,
csorgó idő esője lemossa, ha bőrödön
szennyet talál.
Fut a víz,
fut a felhő, s a relativitás
névében ne fuss,
rágd át te is a szálakat,
majd újak nőnek, termékeny a világ.
Hú vagy, és én is hű vagyok;
amit e föld, e nép adott,
kezedben súlyos bizonyosság.
Nézd a szelet,
nyomában minden elpereg –
szépség, magasság.

KAPÁLOM, MONDJA VALAKI...

Kapálom, mondja valaki,
a krumplit,
reggel óta csinálom.
Gyom és gyom,
motyogom –
a krumplit kapálom.
Néha?
Eszembe jut,
mondjuk,
egy álom...

SÁRGARÉZ GLÓRIA

Tehenemnek adom éppen
parancsba,
hogy illő igyekezni, Szürke!
Egész nap kószál a havason,
füvet morzsol,
ráharap a vad-kankalinra,
pásztortáskát,
kígyófüvet kerülgetni lusta –
ami van, mind elfér
egy tehényomorba.

Jó lenne tejelni is,
kedvesem,
mert jó vicc, ugye, az evés!
– Fejem rágják már,
mondják:
hát elmarad a fizetés?

Szürke állatka,
havasi tehén,
hazatámolyog este,
szegény.

Nézem a tőgyét,
langyosan ingó harangnyelvek
csontos combjai között
– üresen kongnak,
feleselnek.

– Adta jószágja!
képzelt bajszomat törlöm
füstindákat küldve az égbe,
kínomban döfködöm,
rábóg a kutyára,
kutya a macskára,
macska az egérre...

Sárgaréztől glóriám
sápadt aranyként libben
az atyáúristen fejére.

SZÉP SZÓBA...

Szép szóba,
átokba
göngyölve, mi megszülettünk,
pár négyzetmétert nekünk is szánt a föld
(anyánk),
ki egymaga világnyi magzatot cepel,
megutált, szánt-bánt, unott
testünket kisimítja,
lemossa,
szagos fűbe rejti,
hatalmas, cirógató kezét fejünkre ejti
este; vaccanva verődnek fogaink.
Hajunkba bogarak tévednek mocomorogva,
páncélos életük a miénk is,
szitáló harmattal oldva isszák az álmunk.
Anyánk,
nyüszíts, hogy létezzünk,
virágaid remegjék mezőn, púpozó dombon, mindenütt,
hogymár felneveltél,
s aztán, anyánk, ved meg az ágyunk.

NINCS

Hangom bogra kötötték,
feszít a göcs,
kiköpném,
szavak – torkomra pállnak,
és jönnek újak,
örvény
haraglik át, ki-kicsap a hullám
fogaim zilált sövényén.
Szálazom, tépem,
mondom csak azért is,
valami roppant gát kellene, hé,
hogy visszalökje,
semmivé
gyötörje
harsogó vizeim –
vagy legalábbis törvény,
s nincs, nincs – kacagom –,
semmitek sincs,
még fületek sem, pedig olvadó vasat muzsikálok,
hisz most vagyok a legfélelmesebb,
hogy álmos barlangjaitok előtt
némán
megállok!

MINDENKI JÓ FIÚ...

Mindenki jó fiú,
a világon mindenki cirógatná saját pofáját,
gyomrát,
fejét,
szívesen eszi fehér kenyerét...
A más inge, ugye, furcsa jószág,
gallérra, közelőre koszként ül a jószág,
vakard, mosd, ha tudod,
járv meztelen;
ha elszakad, még asszony-öltés is
reménytelen,
mert mindenki jó fiú,
dunyhás éjszaka alatt nyújtózik boldogan,
lábujjai közt egy-egy fonnyadt
margaréta,
csodálja az eget, hol a csillagok
rengő maradéka
mézet csöpögtet szemén át a szívbe.

De ha kezedet nyújtod, gyönyörű láncot
álmodsz, nyakékül, a föld köré:
bal oldaladon nyomorék, pillogva szánod,
jobb oldaladon izzadó-kezű,
nadrágba törli gyávaságát.

Akkor... minek a kéz? Kivel? ...
Csak egy marad,
dolgozni kell.

TEKEI ERDŐ

Sűrű fenyves,
tekei erdő,
testem bújtasd,
jó havat seprő
széllel takargass!
Töröld el nyomom –
vadak nyomát,
ácsolj nekem asztalt,
szobát,
őrizd meg porcióm frissen,
hagyd, hogy a hó is beterítsen –
ajkamra,
orromra
pelyhek szöknek, és
függönyt fércel az omló hóesés...
Hozz trappos hírt,
rikoltó postát,
zörgő papírjaim pedig,
mikor a hideg reggelig
csontot,
velőt rág,
szuszogó sünök mellé tegyed –
minek nekem a meleg?
Bohóság!

UTAZÁS FÖLDEKEN–HEGYEKEN ÁLTAL

DÉLI HARANG

Déli harang.
A nyár szolgája kongat,
s a nap
remegve hajt fejet
a kókadt
virágoknak.

Szobádban épp
zümmögő légy cikázik,
s az árnyékok lapulnak,
szelíden futnak
a házig.

Vizet hozol.
Ringó cseppek borzasztják
karcsú térded,
s a talpad alatt
rezgő füveket
megérted.

Rám gondolsz.
Fényképem bárgyú, régi,
s vállad remeg –
pedig a fény simogatón
eléri.

Szuszogó csönd.
Nem zörren egy szekér se.
Karón villog a zöld
üveg, s felette
gyanakvón ing
a vércse.

BESZÉLGETÉS A SZÉLLEL

Fuss, ne kérdezz semmit!
Mégfésülnek a fák, az árnyak,
ahogy a fény haját
bontják a rácsok.
Fuss, vidd rongyaid, szennyes
lepedőd lobogását,
messze – messze,
nincs, aki utadba álljon.
így tán megérzel – sípolok,
tombolok, kiabálok,
s ha arcod kicsípem frissre-pirosra
– hisz simogatlak! –,
nagyon kérlek, ne
fájjon.

ÜZENET

Fekszel. Az erdő
távolról sudárizik,
rossz lombja hull,
s a nedvek folytonos útban –
gyökértől az
áig.

Kis hangya pizmog
lábadon. A bőrbe
ezernyi csöpp
csókom van
beletörve.

Aludnám – élek.
Minden gond hevít,
s nyomogatja
a tett
billentyűit.

Lélegzem, mélyen.
Fenntartom vele
magam.
Rád fú a szél, és
megborzongsz
bele.

GYERE!

1

Gyere!
Hívnak a hegyek.
Gyere!
Hajlik az őszben a domb.
Sóhajtok,
nem megyek.

Gyere!
Anyám révedve mossa a tányért,
leejti.
Gyere!
Apám belegondol a kerti
fasorba –
szilvát hullat a dér.

Gondolataim libasorba
járják a völgyet,
csapzottak, sárosak,
az útról
nótázva jönnek vissza,
elmondják, hogy
felhőben a hegyek,
zsírosan fekszik a rög,
füvön törés,
az emlékem remeg.

(Csak elkísérem őket,
én nem megyek.)

Gyere!
Kattogják utak, terek,
házak és autók,
ilyen meg olyan emberek,
bokrok,
füttyök,
tapasztott ablakok –
horgasztott fejjel
maradok.

2

Érkezel!
Sietve vasalsz szoknyát, kabátot,
vásárolsz konzervet, húst,
kenyeret.
Vonatra várok.
A távol füstöt ereget.

És annyi mindent kitalálok,
amíg a
vonatra várok,
álmodom ágyat, ételt,
meleget.

3

„Csillagokat hint az este,
szemembe csap a szél,
s még számtalanszor zökkenünk.
míg a szerelvény
odaér!”

A SZERELEM ÚTJAI

1

Kórón himbál a szél,
lóbázom képzelt lábaim,
s pehelyként röppen szerteszét
tenyeremről a gondolat,
a kín.

Vidám se, jó se – közömbös vagyok,
mint égbe markoló kis, téli fák,
s lappangva rezzen föl nevedre
– mint vonatfüttyre – bennem
a világ.

2

Vonat visz. A füttyök
elvegyülnek a remegéssel,
s szédülő füvek láttán
sikolt a hegy,
a szikla.

Lapul a csönd, és
gyomorfalaimra
dől, vackolódik
a ringás,
akár a szederindás
sűrűbe az asszony.

Vonatom visz, a
szerelem hosszú menete,
dohog és átfut a
fekete,
hatalmas-kupolás éjszaka
alagútján,
élesen visít egy gyerek –
egészségesen,
sértőn,
s talán egy kicsit furcsán.

3

Súlyos lovakkal vonulnak
a párák,
elgördülnek a gyöngé,
haldokló mezőről,
s ahogy a fű most
álmodik a
zöldről,
szoknyás-harmatos

reggeleket várván,
s ahogy az éggel játszik
a szivárvány,
fonom karodba
vágyaim indáit, lágyan,
s megyek az őszi léggel,
felhőkkel
rakodtan.

Vödör csörren,
siklik a lánc,
hasábokat pattant az éjjel.

S míg csókokkal altatsz,
agyam leülepszik a mindennapokban

4

Harmat hull, legények jönnek a táncból,
patkójuk szikrát nyit, nótájuk lángol.

(Nóta:)

Bolond lábak,
kalimpálnak.
Messzi vagy, s a
gyűlő felhő –
gyűlő bánat.

Kedvem kőként
hull a tóba,
s gyűrűt rajzol,
haloványat.
Ring a nóta.

ÖSSZHANG

Alszol. Zizeg a párnahaj –
fehér, kemény.
Kimarta ujjaid
a sok mosás,
s ajkadnak szegletén
puhán szunnyad a
nappali kacaj.

Kakukkfű szaga száll,
katona-nyaram
sok kusza álma,
párolog a pohár
víz.
Szívem verése –
idő lassulása.

Munkám az asztalon,
benne a lelked
remeg.
Csókollak érte...

Künn zúg az ér,
pár loccsanása még elér,
s fönn fellegek.

TÁVOLI REGGEL

A hajnalt
kakasok pletykázzák
mindenfele,
nálunk
ilyenkor reszketnek a vázák,
fülledt virágok,
pohár víz,
s reccsen az ágyunk.
Úton vagyok,
s az ég is felhasad
előttem,
a por – alattam szunnyad,
a csillagok – fölöttem.
Vizet innék.
A fákon ágakra gyűl
a harmat,
Várom, míg az eső szárazó háziszőttésével
betakargat.
Még öt perc... akkor oldaladra fordulsz,
füvek közt sittyenő álmodat
elérem.
Éjjeli vonat dohog helyére,
kormos napja ballagóban,
a tied ébredőben.
Szervusztok,
széledő méhek!
– zümmög virágot érezve
a vérem.

UTAZÁS FÖLDEKEN–HEGYEKEN ÁLTAL

„Furcsa, mákszemnyi földek
voltak itt,
talán
kőkénysor húzott fel az édig,
a hegyeken, hol
végigment a lány,
a felhők most egymást váltják,
cserélik!”

Gyalog szeretek.
A láb szépen átvágja a reggelt,
az életjelző keréknyomokat,
a port.
Cipőd azóta megkelt,
s hogy elnyeli a hó kemence,
az ég alá bújsz,
s végigkémeled az íves határon.

„A kőkényeket nem találom.
E hatalmas földön keresem
a kenyerem,
a boldogságom,
a gerincet, hol végigment
a lány,
a tölgyet, mely alá leült
pihenni, várni –
egy szóra, távoli csók ízére,
s fűbe temette arcát.”

Mellettem lépked valaki,
könnyű a nyoma –
talpa,
gyalog szeretünk,
apró
porfelhőket
kavarva.
Dúlón, kaszálón, át meg át;
az erőnk nem kevés?
A táj szalad, fordul
az ég,
biztat egy csöpp
szemrebbenés,
s a karcsú ágak hajlanak,
testem
átengedik –
ketten vagyunk. A visszalengő
ágcsapást lehalkítja
szelíd
karom.

Folyóhoz érünk. Kezem egyszerűen
odaadom.

Állasz még, de a fények
Nagyon lassan
belehaltak
az éjbe.

Körültáncol a tücskök virgonc,
végtelen
zenéje,
észre se vetted, hogy
együtt jöttünk, vízen keresztül,
hegyen keresztül,
pedig az ugatások, mint örtüzek,
csaptak az égig.

„Remegsz, hiszen nedves
a lábad,
térdig.”

TALÁLKOZÁS

TALÁLKOZÁS

Találkoztunk,
Kegyetlen melegben,
az ágyon hemperegtünk,
s a kútban megposhadt a víz.

Tíz
másodperc, vagy valamivel több,
kettőnkől eltávozott valami
– legyek dongtak a hamvas ablakon,
összeszorultunk, szerettünk
nagyon.

Két apró pötty,
Valami furcsa megszokásból
összefutott, találkoztak
tebenned,
két ismeretlen idegent
hozott össze a távol
párnás méhedbe, egységük védni
minden karcolástól –
dohányvirág meg sok más lusta illat
rendre bilincsbe verte feszes izmainkat.

DAL

Gyalut álmodtunk
éle nélkül
– markába röhög a fa.

Láttad a tömpe göcsöket?
Kisimultak egy éjszaka.

TILTÓ ÖLEDRE

Tiltó öledre szálljon
annyi napfény,
amennyi páros létünk elkerülte:
ez fordított arány.
S mert kapálódzó benned az élet,
még fitogtatja gyúló erejét,
hát páncélként simuljon
hasadra e
motyogó,
távoli beszéd.

HOVA IGYEKSZEL

Hova igyekszel, kicsi senki?
Maradj nyugton, nem tudunk tisztába tenni,
hajunkon gondok nyargalásznak,
riadtan nézünk minden házat
– vaskapu, léckapu,
nem lehet bemenni.

Füstös égen csillag kormoz,
az idő lehúzza a láng
belét,
tunyán ébrednek meg a bokrok,
s míg elrúgom,
egyre ölel a rét.

Benned már
– haj, szúrnak itt a hangyák! –
örökmozgóvá lett a sorsunk,
apad, hullámszik
(apály, dagály)
ügyetlenül is jó szeretők voltunk.

Álmomban mérem,
hosszú szalaggal, épp az ég aljáig érünk,
lomb fölé,
lomb alá –
talán elférünk.

MINT TENERICSÓ

Mint tengericsó,
síkos, csapzott bajuszú,
hántolatlan gyümölcse a földnek –
bújt a világra Attila.
Nem várta trilla,
harsona,
szenteltvíz se csurrant,
csak hurboltam azt a széles ágyat,
két deci önbizalmam marta a gyomrom,
állatnak is ostoba vagyok,
ha mondom
– gerincem csiklandta a hír,
mint egy tizenkettes találat.

ESZKABÁLUNK VALAMIT...

Eszkabálunk valamit,
s az újkori paradicsom ránk irigyen pislog.

Kezem,
mely eddig alvó rögre támadt,
s nyirkossá nyalta füstölő utálat,
szépen idomul
új szerszámaimhoz –

aranyat ér a kalapáccsal,
fűrészszel,
vakolókanállal,
fogóval, csővel, agyaggal,
tégglával, léccel,
dróttal, szigetelővel...

Kényszerű békét építek körétek,
izzadok –
s vigyorogva intek utánad.

MIKROKOZMOSZ

– Fújjad,
Attilám,
fújjad a nótát,
fújjad, fújjad,
az áldóját!

Sután néz,
gyöngé hat hete ing a nyakán,
rezgőfű a keze,
szíve árvacsálán.

– Vedd le,
Attilám,
vedd a gömböt,
sárga labdát,
meleg-tömlőt!

Sután néz,
míg rozsdás sorsom kalapálom.
Lába pitypangot rugdal,
s onnan lép
rá – látod? –
az álom.

EGGYEL TÖBB

Hétfélig pihenő

– lelőtyögnek az izmok
feszülő dombjai,

gyűl az erő... Gyönyörben olvad a gyomor

– ölelkezünk,
majd kóvályogva, eltett munkánkra szállunk.

Szervusz,
hétfélig pihenő!

Az ember hamar kifárad,
úgy lép, ahogyan tegnap lépett
szép is,
meg tetszetős,
de megoldhatatlan képlet.

Eggyel több
mocorgó, hangos élet
rugója ringat
engem,
téged.

Eggyel több
gondolatból százezer szikra szökken,
sivalkodik, érvelni ösztökél,
ha megütöttem.

Eggyel több
a derű, vihogás,
a biztos béke,
halhatatlan s halandó ő –
eggyel több
a világ,
azért ilyen erős.

BÉKA, BÉKA...

Kicsi béka,
ficáncolj csak, egy-kettő!
– Fogom a lábad.

Díszes téka,
vigasztald a vérig
rágott anyákat!

Bújj hozzám,
míg a márciusi nap
légypetéket fülleszt a lámpán.

Kicsi béka,
mikor állsz meg a
magad lábán?

ATTILÁT TOLOGATVA

Attilát tologatva nézem
az esőt.

Hegyi úton le-fel,
– kopik a lábam.

Orromra húzva sapka, szemüveg
zsebemben nyugtató tea,
s gödröt érve káromkodom,
ő meg motyog,
magában.

SZALMAVIRÁG

Hogy, hogy nem,
tele a váza,
hónapja már, kidobnám, de –
ne dobd ki, anya
virága!

Anya virága...
fakó, mindennapi derű,
mint egy háromkerekű
szekér...
befagyott teremtés,
csákós díszvezér.

Anya virága...
Miért nem hull a szirma?
Hallottam: szalmavirág,
vízbe se kell tenni,
s nem fonnyad, mint a dáliák,
rózsák, szegfűk, százszorszépek,
meg egyéb kerti virágok –
mint a plakát-nap,
mint a celofán-lángok.

Kukkot se
anyádnak!

Holnap már szemetünket
cicomázza,
s az asztalon:
olcsó cigaretta,
gyűrt zacskó
meg a váza.

DORNASAN

Üdítő!

Frissítő!

Kellemes szájíz!

Édesség!

Gyerekek kedvence!

– őrzítő ez a dicséret,
mint egy túlfűtött kemence.

Nem futhatsz,

a szavak mindenütt elérnek –

Dornasan!

Tessék, Dornasan-t!

Attila is: „Vegyél már,
van neked pénzed!”

Pénzem meg mindenem van,

csak éppen kedvem nincs ellenállni...

„... és aztán köpd ki,
ha már nem bírod rágni...”

IDEGEN VÁROS...

Idegen városban járván,
szüntelen hajladoztak bennem
az otthoni fák –

pucér, öltözködő ágak,
gyantás törzsek,
ingó koronák.

Üzletek halszemében
törpe világunk kerestem,
ámultam a tülekedésen.
Itthon vagy – mondom epésen,
s kihunyt a nap felettem.

Nők jöttek,
gyenge csípőt riszálva,
fel a fejjel,
emelt mellel,
kinek cserepes,
kinek rúzsos a szája.

Járművek – a gyomromon kopognak,
egyéb sem kell egy ilyen gyomornak,
görcsbe szorul, ökölbe,
mint a kéz,
s nehéz a láb, meg –
lélegzeni nehéz.

Név nélkül
surrantam, csak úgy,
erre-arra;
vagy – nyugalmat agitáló
rózsák közé ültem,
füre,
kőre,
padra.

Hosszú lábam az úton elbotolt,
izmaimban bújt meg a reggel,
– reuma – tudtam,
mégis bíztam, akár egy állat...
Aztán csak hazaértem,
vásárfiát is hoztam –
háromnapos szakállat.

KORTÁRSAIM

I.

Én
értelek titeket
– jó napotnál
egyebet
nem tudok mondani...

Ti
harsogó,
derék gyerekek!

Köztünk nincsen határfal,
eperfáról is
közösen eszünk,
egyik a másikat húzza magával,
s falkában éljük
külön életünk.

Ta-ta-ra
dal indul,
ta-ta-ra...
rá csönd hull.

II.

Ma:

két tücsök verekedett.
Egy zöld tücsök
s egy más, ki lábát fente.
Ablakom alatt
dúlt ez a csata,
huzakodás...
Trikóját még a kert is levetette.

Aztán:

a kenderes fölött
felhőkbe bújt az ég,
s néhány meredten álló
tő alá feküdtem,
hogyan óvna némiképp.

S mert ez is ide kívánczik:

szomszéd szomszéddal
sakkozik,
– kövér, hasas öregurak
tologatják a bábukat,
fehér, fekete,
izzadnak,
no meg – kutya ugat.

Ez volt a nap.

Csöppet se bánt –

a két verekedő tücsök nem
elefánt,

s ahogy hevertem,

néhány kender az égre tört,
hát kigondoltam
pár derék
fenyőt.

A sakkozók – nyugdíjas nagyapám
meg a barátja.
Egyikük tán
politizált,
vagy csak úgy, járt a szája...

III.

Szeretünk együtt inni.
Divatból él az ember így?
– Most azt hiszed,
mutogatva nyílt sebeidet.

Iszunk –
mert akkor nem kell nagykabát,
mert lukba bújnak mind a nyavalyák,
mert néha tücskök verekednek bennünk,
mert kendert látunk, s fenyőt kell szeretnünk.

Iszunk –
mert istenítjük magunkat,
mert egyedüli isten Dionüosz,
mert jól vagyunk (felröhögünk),
s kitapogatjuk lazuló hasunkat.

IV.

Hol vagytok, szép vidékek,
hol széthullattuk minden szavaink?
Egy asztal,
melynek éle önmagába fut,
lapján kilittyent kávé –
tócsák, szivarhamu-dombok,
gyűrött papíros,
újságok zsúfolódnak –
elfér közöttünk.

Ki szemben ül,
dadog,
szomszédja avas tökmagot rág,
s így sorra, hogy az óramutató forog:
raccsol,
nyögdécsel,
böffent,
nyála foly...

Papírra vetve – ez hát a mosoly?

V.

Jambusra ver a szíve,
zakatol –
kórházba kéne vinni már.

Rossz éjszakákon rímekben
beszél,
párnája foszlik, hull a toll,
– keze
erőtlen, rút madár.

Asszonya nincs, de
van pipája,
dohányporos minden zsebe,
egy-egy világos délutánon
beszélget a világ vele.

Hogy van?

 Meg –
hogyan nincs?

 Majd –
hogyan lesz?

– kérdi, immár csak ezt,
ezerszer, dőlt kapu előtt.

Igaz, hogy elmegy,
egy délelőtt?

Elmegyek, elmegyek,
hosszú útra megyek...

 (mert követ nem lehet,

 oda,

 a mellbe tenni).

Elmegyek, elmegyek...

Ír.

S ma már nem fog enni.

VI.

Szerelmes verset
de könnyű írni,
mint megenni egy vacsorát
– ha éhes az ember,
vagy teli gerjedelemmel,
s nem talál sehol egy szobát,
hogy versét rozsdás aprópénzre váltsa.

S ha mégis! –
sercen, foszlik a varázs,
rím, strófa – mind elillan.
Semmi sem marad, csak a
tunyaság
síkos izmaimban.

VII.

Tulipánok és liliomok veszik körül
az álmát,
színeket, formákat hoznak ezüstitálcán neki.
Kutyaugatás szegesdrótja védi
házát,
pirospozsgás – a levegő teszi.
Arca borotvált, sátorként feszül a bőre,
szívesen belecsípnék, de halasztom,
egyelőre.
Kertjébe nem hord a szél tüskés
szükség-magot,
az esti ég is csak szűrve láttat véle
sok ringatózó csillagot.
Akácokon a méhek sóhajba oldják zümmögéseik,
hej-haj,
valahogy eltelik.
A föld erősen áll ollózó lábai alatt,
döccenve fordul,
szél fú és szembevág,
kezében hűvös biliárdgolyó
a világ.

VIII.

Sápadtak,
horpadt-mellűek vagytok,
pergamen-arcotokra hosszú
litániákat írt a sötét,
a koppanó víz,
az elemlámpa,
riasztócsengő.

Megjősztek,
mert egyszer mindenki eljön,
ha nem került meszesgödörbe.
Ti, ferde szavak rabszolgái,
ügybuzgó hírmagyarázók kisdéd játékai,
évszázadokban számláló ismerősök és
ismeretlenek,
kiket ma nem vár otthon,
koraérő Rákóczi-szilva,
csak rend, levetett ruha
az ószeren
– olcsó kis holmi,
majd a 2-es trolibuszra ültök,
feszengve a fojtó melegben,
s elnéztek a fejem fölött
– ring az idő felettem.

IX.

Komédiások vonultak be így,
színpompásan,
roppant krumpliorral,
kis, bolhászó kutyákkal,
öreggé hervadt
asszonyokkal,
bódéval,
sátorral
nyikorgó kerékkel,
alacsonyok az árak,
tiéd,
akár a lókolbásznak
– olcsó, rágós,
s ha nyomja is a gyomrot,
azért tőle világ még
le nem omlott!

Izmod feszíted,
szájad tátod,
tojáson lejtesz lomha táncot,
de a tudás
valami más!
Nem üzlet, és nem
áldomás!
Mert hogyha intesz,
köd még el nem oszlik,
talán egy szúnyog libben majd odébb,
vagy fű görbül, s azonnal
visszahajlik –
és azt hiszed, hogy megbolydult a rét.

X.

Kit szeretek,
én igazságnak hívnám,
vagy ütött-kopott álom-anyának.

Kit szeretek,
én emberségnek hívnám,
mely nem vezérel ostobákat.

Kit szeretek,
szemembe könnyökölve
tanítson a világra látni.

Kit szeretek,
a szívemet szeresse,
és akkor nem fogok hibázni.

ANYÁK

Két anyám van – a föld s a nap.
Egyik csöndes,
virágokat
nevel, a másik
koronás fáig
kísér.

Föld-anyám kendőt köt,
lábán csomós az ér,
mosolya ringó reggel,
együtt ballag a tehenekkel,
és gondolatban mindig
odavár.
Ráncos, elkínzott, kedves,
szöszhaja
nedves,
tővig harmatos fűbe jár.

Nap-anyám apró, meleg
asszonyka,
az égen talpal
(nem tudom, hogy is bírja talppal),
ahol csak járok, ő vezet,
kenyeret
ad, sátorrá ő feszít a fákon
százezer levelet.

Alkonyatkor
az ég szélére ülnek diskurálni,
az egyik köt, hamvas sötétet,
a másik földi csöndet
horgol,
és most már nem tudnak felállni,
békéről beszélnek, gyermekekről,
szavuk fülemnek élő strófa, rím,
s míg alszom, lopva
olvassák
verseim.